

CÎND REVOLVERELE

TAC

de Tudor Negoită

Cristina Deleanu (Magda) și Dinu Cezar (Lars).

Cu premiera pe țară : *Cînd revolverele tac* de Tudor Negoită, teatrul „Ion Vasilescu“ încearcă să repună, în actualitate, bunul obicei al deschiderilor sărbătorești de stagione, să confere momentului de început al unui nou an teatral, aura unui eveniment. Că faptul s-a petrecut numai pe jumătate, că nu știm din ce pricini „organizatorice“ și aici, ca în general la toate teatrele, premiera nu mai este *Premieră* cu adevărat, că se confundă cu orice spectacol obișnuit, asta nu mai are prea mare importanță. Intenția, în sine, rămîne meritorie.

Opțiunea pentru piesa lui Tudor Negoită, un text de factură polițistă cu mister și suspense, reflectă încrederea teatrului în puterea de seducție a acestui gen, atît de popular. După cîteva scenarii radiofonice : *Acțiunea X*, *Nevăzutul în acțiune*, *Pe urmele dosarului albastru*, *G-4 în pericol*, *Operațiunea Gambit* ș.a. Tudor Negoită scrie pentru scenă *Cînd revolverele tac*. Era firesc să intuim preferințele autorului, să anticipăm în spre ce domenii ne va îndrepta

atenția încercarea slujitor al „polițier“ului radiofonic. Și nu ne-am înșelat. Tudor Negoită abordează textul de întindere și anvergură dramatică fără să-și schimbe uneltele. În aparență, și în acest text se face apel la regulile și la recuzita genului : surprize, suspiciuni, substituiri de persoană, suspense, radio-emitoare, brichete cu microfoane, magnetofoane minuscule introduse în călimări, revolvere, multe revolvere. În esență se încercă, însă, „alteceva“. Ni se propune „un alt gen“ de piesă polițistă, o piesă fără șarade, fără piste false, fără lovituri de teatru, mai ales fără tradiționalele... pocnete de revolver. În locul violentelor descărcări de pistol ni se propune un joc rafinat, „cu cărțile pe masă“, un „mic război al inteligenței“ (dinainte știut cine-l conduce), un joc obsedant și „fascinant“ al întrebărilor, al ipotezelor, al supozițiilor făcute cu prezență de spirit, cu luciditate, cu „arta“ spiritului. Așadar, ni se propune un joc de inteligență, făcut de persoane inteligente, cu priviri inteligente, cu timbru vocal inteligent. Totul pus în slujba dejucării unui minuțios plan de spionaj, care ar putea avea grave implicații. Totul pentru a demonstra curajul și abnegația, pasiunea nobilă și patriotică a lucrătorilor din securitate, datorită cetățenească pe care aceștia o îndeplinesc cu sînge rece, „științific“, riscîndu-și permanent viața în salturi mortale fără plasă.

În transmiterea acestui mesaj valoros am remarcat talentul autorului de a crea tensiune reală, printr-o înfruntare verosimilă a caracterelor, îndemînarea sa de a înoda o acțiune logic gradată. Am apreciat, de asemenea, o anumită curiozitate a dialogului. Cunoșcînd parcă penuria de roluri feminine din dramaturgia actuală, mizînd pe faptul că receptarea mesajului pe care intenționa să-l transmită depinde (chiar și în piesa polițistă) de întruparea acestuia în caractere captivante, pline de farmec și mister, Tudor Negoită a încercat să așeze în prim-planul piesei sale un erou-femeie, spirit ingenios și lucid, fără sentimentalisme, fără luxul ezitărilor și al complicațiilor specifice eternului feminin, un vajnic slujitor al contra-spionajului nostru. Acest erou, caracter integru, inteligență deosebită, a fost confruntat cu o diabolică și enigmatică reprezentanță a spionajului mondial și cu alți „domni X“ din aceeași familie.

Din păcate, sub acest aspect (determinant pentru scenă, de neînlocuit prin nici un mijloc tehnic) al portretisticii, al capacității de întrupare a unor caractere, autorul se arată stîngaci. Eroii lui Tudor Negoită sînt foarte palid construiți, rămîn la stadiul enunțului abstract. Gimnastica intelectuală pe care sînt chemați s-o exercite pentru a suscita interesul spectatorului și pentru a determina reacțiile acestuia este plasată departe de sfera unui interes major real, de planul semnificațiilor și al implicațiilor de ordin social-politic. Abilitatea autorului de a așeza

eroii în situații dramatice tensionate e trădată de lipsa de abilitate cu care îi „salvează” din aceste situații, de modul naiv și simplist cu care se rezolvă acest război al inteligenței. Conciziunea și exactitatea presupuse de un asemenea joc-anchetă s-a diluat în conversație gratuită, în risipă de banalități. Sînt enunțate situații și procese psihologice care creează un moment de suspens, dar care nu sînt apoi urmărite în adîncime, în toată complexitatea și trimiterile lor. Îi lipsește acestui mecanism al „policier”-ului, și dramatismul, și argumentele necesare și ascuțimea de minte și de replică. Pretențiile autorului de a „sparge” tiparul „clasic” al piesei polițiste rămîn, deocamdată, un nobil deziderat.

Am apreciat capacitatea tinerei regizoare Olimpia Arghir-Varadi de a citi și de a înțelege textul la reală și justa lui valoare, de a nu lua în considerare ambiția autorului de a „inova” genul (declarată cu inocență și poate cu auto-ironie). Spectacolul e lucrat cu grijă și cu seriozitate, cu atîta mister cît era nevoie, și o cereau situațiile, aparițiile și disparițiile persoanelor, fie ele adevărate sau substitute. Regizarea a suprimat, pe bună dreptate, cîteva scene de retrospectivă care lungeau inutil acțiunea. Montarea a dobîndit astfel fluentă și tensiune. Eliminarea în continuare, a unor discuții nesemnificative ar duce, probabil, la un ritm și mai susținut, la o și mai dorită concentrare. N-au putut fi estompate chiar toate stridențele. Regizarea comite și ea eroarea autorului de a sublinia, prin extravagante vestimentare sau printr-o modalitate enigmatică teatrală de exprimare, caracterul personajelor angrenate în complicata afacere a spionajului, fapt care îndepărtează, credem, aceste personaje de adevăr, de misterul real care le înconjoară. Regizarea a accentuat și a urmărit, atît cît a fost posibil, tendința piesei de a zugrăvi o lume-excepție, o lume mult mai rafinată și mai „complicată”, decît cea obișnuită. Dar intenția aceasta de a prezenta ostentativ „specificul” acestei lumi, de a juca inteligența și prezența de spirit ca pe o lecție dinainte învățată a lipsit, uneori, spectacolul de surpriză, de spontaneitate. Liniaritatea eroilor a fost greu depășită, cu tot efortul profesional depus. Cristina Deleanu a avut cîteva momente bune, a marcat calități interpretative care nu s-au afirmat încă niciodată atît de puternic ca în acest rol, dar ea a căzut în primul rînd victima acestui mod teatral, exterior „decantat”, de a-și impune autoritatea. Mai supărătoare a fost însă, din acest punct de vedere, apariția pe scena bucureșteană a Marianeî Cercel, care a expus cu scăpări diletante, cu mijloace extrem de sărace, caracterul enigmatic al femeii „satanice”. Adrian Petracea a jucat ceva mai bine și mai acoperit, sincer și firesc, rolul ofițerului de securitate travestit. Dinu Cezar

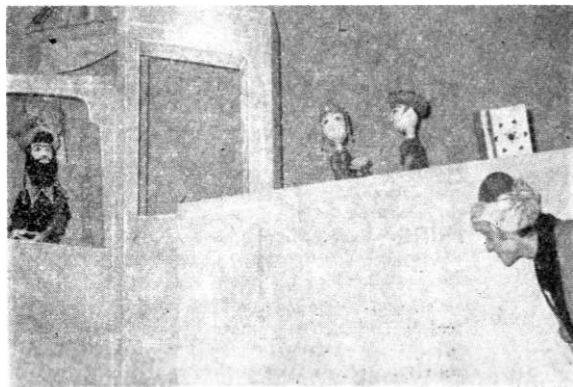
a încercat să impună într-o tonalitate prea minoră și prea inexpresivă rolul spionului *versat*, al „vulpii bătrîne”, „rutinate”, „de o eleganță sobră” și care manifestă tot timpul o „blazare zeflemitoare”. E drept că nici autorul nu a dezvăluit în acțiune aceste date ale personajului (expediate printr-o indicație). În rolul savantului Petreanu, distrat și naiv ca orice mare savant, Ion Niciu n-a evitat clișeul, a prezentat cu prea mult aplomb ticurile răsțiute în compoziția unui așa-zis om de știință, cu farmecul, naivitatea și siguranța confecționate.

Valeria Duca

Teatrul „Îndărică”

BU-ALI

Bu-Ali, preluare după basme persane (text — Nela Stroescu), aduce în scenă povestea din totdeauna, veche, dar oriind în-cîntătoare, cu o preafumoasă față de padișah care, ajuns la vîsta mărișului, vrea să-și aleagă ca soț pe hămbatul cel mai înțelept din țară; vor cădea multe capete, cel ales va avea nevoie de curaj, dar și de înțelap-